

VAI TRÒ CỦA CÁC NHÂN TỐ HẤP THỤ TRONG MỐI QUAN HỆ GIỮA FDI VÀ TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ Ở CÁC QUỐC GIA ĐANG PHÁT TRIỂN

Ngày nhận: 01/7/2014
Ngày nhận lại: 27/8/2014
Ngày duyệt đăng: 10/9/2014
Mã số: 9-14-NCTĐ-8

Nguyễn Khắc Quốc Bảo ()*

Tóm tắt: Bài nghiên cứu này thảo luận khả năng hấp thụ hiệu quả (absorptive capacities) các lợi ích từ đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) của các quốc gia đang phát triển. Sử dụng phương pháp hồi quy GMM trên mẫu nghiên cứu gồm 44 quốc gia đang phát triển trong giai đoạn 1993-2012, kết quả nghiên cứu cho thấy tác động của FDI lên tăng trưởng hoàn toàn phụ thuộc vào chất lượng thể chế và độ ổn định kinh tế vĩ mô. Hơn nữa, tự bản thân nhân tố hấp thụ bao gồm chất lượng thể chế, độ ổn định kinh tế vĩ mô, tốc độ đô thị hóa và chất lượng cơ sở hạ tầng... cũng có tác động trực tiếp lên tăng trưởng kinh tế. Kết quả nghiên cứu này hàm ý rằng Chính phủ của các quốc gia nhận đầu tư khi hoạch định các chính sách không nên chỉ tập trung vào việc thu hút dòng vốn FDI, mà quan trọng là phải đi kèm với cải thiện thể chế, khuôn khổ luật pháp cũng như giữ ổn định môi trường kinh tế vĩ mô nếu muốn phát huy tối đa hiệu quả của nguồn vốn FDI cho phát triển.

Từ khóa: FDI, nhân tố hấp thụ, tăng trưởng kinh tế, GMM.

Giới thiệu

Các dòng vốn đầu tư, đặc biệt là FDI là một trong những nhân tố chính trong quá trình phát triển và hội nhập quốc tế của các quốc gia đang phát triển. Về lý thuyết, FDI sẽ tác động và góp phần vào tăng trưởng kinh tế (EG) của các quốc gia. Tuy nhiên, các kết quả nghiên cứu thực nghiệm về mối quan hệ giữa FDI và EG là không rõ ràng và thiếu sự thống nhất. Những chính sách dựa trên giả định rằng FDI sẽ đem lại tác động tích cực lên tăng trưởng trong một số hoàn cảnh rất có thể dẫn đến kết quả không như mong muốn. Do đó, bài viết này nghiên cứu các yếu tố đóng vai trò là điều kiện để FDI có tác động tích cực lên tăng trưởng, hay nói cách khác là quá trình tăng trưởng kinh tế có thể hấp thụ được các lợi ích của FDI ở các quốc gia đang phát triển.

Qua khảo sát tài liệu từ các nghiên cứu trước đây, tác giả cho rằng nguyên nhân các bằng

chứng thực nghiệm về mối quan hệ giữa FDI và EG không nhất quán với nhau là vì các nghiên cứu này đã không xét một cách đầy đủ vai trò của những “nhân tố hấp thụ” (absorptive capacities). Các nhân tố này vừa tác động trực tiếp lên tăng trưởng và thu hút đầu tư FDI, vừa là điều kiện để nước nhận đầu tư hưởng lợi từ dòng vốn này. Vì vậy, những mô hình hồi quy EG theo FDI nhưng thiếu các biến kiểm soát, đại diện cho các nhân tố hấp thụ sẽ khiến cho kết quả hồi quy không chính xác. Nghiên cứu này nhằm trả lời cho các câu hỏi: có phải các quốc gia với môi trường kinh tế vĩ mô và thể chế tốt hơn có thể tận dụng được nguồn vốn FDI một cách hiệu quả hơn hay không?

Mối quan hệ có điều kiện giữa FDI và tăng trưởng kinh tế

Vai trò của vốn đầu tư lên tăng trưởng kinh tế đã được đề cập trong các lý thuyết kinh tế học như mô hình Harrod - Domar, mô hình Solow và lý thuyết tăng trưởng nội sinh. Mặc